

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 9. An Deus cognoscat decreta conditionata suæ voluntatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

Deus similis esse hominibus illis Luc. 14. sedentibus & cogitent, si possint &c. id est, attentè meditantibus, & cunctanter, in quiete & silentio, sollicitèque, & cum anxietate atque incertitudine inquirentibus, num possint assequi quod intendunt.

80
Quo sensu dicatur egerè & vti illa scientia in prædefinendo?

Tertio, non propterea dicimus Deum vel non esse omnipotentem, vel diffidere suæ omnipotentia. Sed sicut ad prudenter decernendum absolute aliquid creare, debet ratione prius cognoscere suam omnipotentiam, & certus esse se posse creare. Ita ad prudenter prædefinendum absolute, debet ratione prius cognoscere suam omnipotentiam habere mediâ, quibus positus sequetur talis effectus. Et quia sequetur, cognoscitur infallibiliter à Deo esse securus, si hæc mediâ ponantur. Falsum verò est quod additur in obiectione, Deum, si est omnipotens, posse quacunque viâ assequi, aut velle assequi infallibiliter, consensum liberum creaturæ. Nam omnipotentia non extenditur ad impossibilia. Alioqui possibile esset impossibile, & posset Deus facere aliquid quod fieri non potest. Est autem impossibile Deum obtinere consensum liberum creaturæ per aliquid physicè prædeterminans, & antecedenter necessitans ad consensum. Quare non potest illum hac viâ assequi, aut velle assequi. Ergo debet attendere, si est, cognoscere & eligere aliam viam, quâ assequatur. Ad hoc autem cognoscendum certò & infallibiliter, non eget sollicitudine, conscientia & securus suæ omnipotentia, ac mediâ sibi possibilem, ex quibus consensus sit securus. Sicut homines illi, de quibus Luc. 14. non egerent sollicita attentione, & inquisitione, si essent sibi conscientij certò & infallibiliter se esse omnipotentes, aut habere satis virium ad assequendum id quod cupiunt, nec quemquam illis restitutum. Deberent tamen, ut prudenter intenderent efficaciter, ratione prius cognoscere se posse assequi infallibiliter. Nam ad prudens decretum non sufficit potentiam assequendi esse in se, sed debet esse quoque in cognitione, id est, debet cognosci, ut prudentia, quæ consistit formaliter in cogitatione, dirigat decretum. Imprudenter enim decernit efficaciter & infallibiliter obtinere aliquid, is qui nescit an habeat mediâ quibus infallibiliter obtineat.

cernere in tempore) si fuisset aliqua conditio, quæ ipsa non fuit. Puta qui Deus decreuisset, si noluisset hunc mundum creare, voluisset creare alium, & qualem? Secundo, possunt concipi conditionata præcisive tantum, id est, quæ sunt quidem, & fuerunt absolute ab æterno: sed cum fundamento in re concipiuntur à nobis ratione prius sub conditione pendenti, nondum considerando quòd actu sit posita, vel ponenda, quòd eâ præsupposita Deus decreuerit absolute. Hoc autem fundamentum in eo consistit, quòd licet decretum sit actu ab æterno, adeoque nunquam fuerit formaliter futurum, neque præuisum à Deo ut tale: illius tamen veritas ut conditionate spectati, non pedit ab actuali positione conditionis, eiusque veritate absoluta: sed est prior illâ in subsistendi consequentia. Ex. gr. licet decretum de Christo mittendo ut passibili, fuerit ab æterno, supposito peccato, cuius suppositio fuit Deo cognita ab æterno: tamen veritas huius propositionis, si Adam peccauerit, Deus decernet ratione posterius & dependenter à tali occasione, mittere Christum ut passibilem, non pender à veritate istius, Adam peccabit, & Deus præuiso eius peccato decreuit Christum mittere in carne passibili. Esset enim vera prior propositio, quamvis Deus non decreuisset, neque Adam peccasset. Quare non pender à conditione ut actu posita vel ponenda, neque à decreto ut existente. Ergo potest cognosci sine illis: & postulat, quam posterior veritas: illamque non inferat necessario, quamvis ab illa inferatur, adeoque est magis independentis, ac prior in subsistendi consequentia. Non valet enim hæc consequentia: Si Adam peccabit Deus mittet Christum: ergo Adam peccabit, & Deus mittet Christum ex occasione peccati. Valet tamen ista: Adam peccabit, & Deus mittet Christum ex occasione peccati. Ergo erat missurus si peccaret. Quare ergo potest, an veritas propositionis conditionata de decretis diuinis, ut prior ratione, & independentis ab actuali eorum existentia, cognoscatur à Deo?

Dico primò, Deum cognoscere quid in quacunque hypothese decreuisset: adeoque cognoscere omnia sua decreta conditionata prioris generis ex duobus initio propositis, id est, conditionata exclusivè. Patet, quia huiusmodi decreta non sunt minus vera obiectivè, & cognoscibilia de se, quam actus liberi creaturarum futuri tantum conditionate. Ergo non possunt à Deo ignorari, cuius intelligentia illimitata attingit quicquid verum est. Antecedens probatur, quia non minus verum est, Ex. grat. si talis hypothesis fuisset, puta si Christus rogasset Patrem, Deus decreuisset mittere illi plusquam duodecim legiones Angelorum, ad impediendum ne caperetur à Iudæis: quam sit verum, si Petrus in tali occasione posset fuisset, peccasset: aut si posset, peccabit.

Deus cognoscit quid decreuisset in quacunque hypothesis.

SECTIO IX.

An Deus cognoscat decreta conditionata sua voluntatis?

81
Decreta Dei conditionata possunt dupliciâ consistere.

Hæc controversia versatur inter ipsosmet Assertores scientiæ mediæ. Quæ vè clarè proponatur, supponendum est decreta Dei conditionata posse concipi dupliciâ. Nempe vel exclusivè conditionata, id est, quæ non sunt ipsa, sed quæ essent, & fuissent ab æterno (Deus enim nihil potest de-
Terminus. I

Supposito enim quoddam tale decretum Dei fuisset in tali hypothesi, ut supponimus, æquæ ac peccatum Petri fuisset aut foret supposita tali occasione: tam verum est id quod enunciat per priorem propositionem hypotheticam, quam id quod per posteriorem. Et utraque propositio est æquæ conformis obiecto: quia æquæ enunciat id quod esset cum illa conditione.

83
Deus cognoscit sua secreta conditionata æquæ, independenter ab actuali eorum existentia.

Dico secundo, Deum æquæ cognoscere sua decreta conditionata præcisivè, id est, considerata secundum veritatem obiectivam, quam habent independenter ab existentia actuali, & priorem in subsistendi consequentia. Probat, quia Deus cognoscit omnem veritatem. Atqui huiusmodi decreta habent duplicem veritatem: unam hypotheticam, expressam hac propositione, Si Adam peccaverit, Deus mittet Christum in carne passibili: alteram absolutam expressam ista propositione, Quia Adam peccabit, Deus mittet Christum in carne passibili: quarum veritatum prior est independens à secunda, & ab existentia actuali peccati Adæ, deæque de Christo mittendo: esset enim quamvis Adam non peccaret. Ergo Deus non novit tantum posteriorem veritatem, expressam per propositionem absolutam, sed & alteram expressam per propositionem hypotheticam. Neque obest quod decretum illud sit ab æterno præsens, & cognitum ut existens. Hoc enim non impedit differentiam veritatum, & independentiam unius ab alia, prioritatemque unius ad alteram in subsistendi consequentia: & consequenter non impedit duplicem Dei cognitionem circa huiusmodi veritates. Sicut licet Deus creasset Angelum ab æterno: id non obstat quod minus per scientiam simplicis intelligentiæ, & absolutè necessariam, cognosceret illum ut possibilem: & simul per scientiam visionis cognosceret ut existentem.

84
Suarez.

Consentit in utraque conclusione Suarez in opusculo suo de scientiæ condit. cap. 6. nu. 5. & sequentibus, ubi docet Deum cognoscere sua decreta libera, non solum ad modum futurorum: hoc est, ut ipse ibidem exponit, eadem vi & ratione, quâ cetera futura cognoscit; independenter scilicet ab existentia iam actu posita: & hoc sensu dici posse cognoscere illa ut futura vel absolutè, vel conditionatè. Ad quod probandum de illis decretis etiam liberis quæ Deus habuit de facto ab æterno, triplicem affert rationem. Prima est, quia licet hæc decreta non potuerint secundum rem, id est, secundum realem durationem, prius præsciri à Deo conditionaliter, quam absolutè, sunt enim ab æterno absolutè præscita, quia ab æterno propositio conditionalis transit in absolutam: tamen quoddam sibi dominus huiusmodi decreta possint ratione prius cognosci ut futura, quam ut actu præsentia, seu (quod idem est) quoddam

Triplex ratio, cur Deus illa cognoscat.

possint cognosci eadem vi & ratione, quæ cognoscuntur alia futura conditionata, patet, quia quamvis illa decreta sine in se æterna, & actu præsentia: tamen cognosci possunt quasi independenter ab illa actuali præsentia, & de facto cognoscuntur à Deo, quamvis non ab æterno, sed in tempore illa haberet. Quod signum est Dei cognitionem de illis, non esse dependentem ab actuali eorum præsentia. Hoc autem solum est quod volumus significare, cum dicimus cognosci prius ratione ut futura, quam ut existentia. Hoc enim non asserimus ad significandum esse prioritatem durationis in re: sed ad explicandum vim & modum cognitionis, consideratum ex ordine vel independentia obiectorum.

Secunda ratio est, quia licet Dei decretum liberum sit æternum: tamen ratione prius cognoscit Deus suam voluntatem ut potentem decernere, quam ut decernentem actu. Prior enim cognitio est necessaria, & minus postulat ad sui veritatem, quam posterior. Et obiectam cognitionis posterioris, supponit obiectum prioris; non contraria: unde est posterior in subsistendi consequentia. Ergo similiter Deus ratione prius cognoscit suum decretum liberum, quam existat re ipsa: id est, cognoscit independenter ab actuali eius præsentia & coexistentia, attingens veritatem propositionis conditionatæ præcisivè, independenter ab existentia ut iam actu posita.

Tertia est, quia ex communi consensu Afferentium scientiæ conditionatæ Deus habet hanc scientiam de actibus voluntatis creaturæ, prius secundum rationem, quam ipse aliquid liberè decernat circa ullam creaturam voluntatum. Ex quo principio communis Suarez sic argumentatur. Prius ratione quam Deus habeat hanc scientiam conditionatam de creaturis, habet scientiam simpliciter necessariam de omnibus quæ possunt creaturæ convenire. Nam hæc scientia simplicis intelligentiæ est Deo essentialis, & simpliciter necessaria, estque principium generationis Filij. Conditionata verò illa, est contingens simpliciter, & posterior ratione ex parte subiecti, quasi productio Filij & Spiritus sancti. Et nihilominus dicitur Deus habere illam scientiam conditionatam, prius ratione quam circa creaturas habeat decretum liberum voluntatis: ergo admittitur in intellectu divino scientia non omnino necessaria, & tanquam modo libera, prius ratione quam sit in voluntate decretum liberum. Ergo eadem ratione præcedere potest in intellectu divino similis scientia aliquo modo libera, habens pro obiecto decretum liberum voluntatis, prius ratione quam tale decretum in re positum intelligatur. Quia neque ex parte scientiæ, & actus liberi, est maior ratio, neque est maior connectio inter voluntatem creaturæ & actum suum, quam inter voluntatem divinam, & suum de-

eretur: est enim hoc perfectissimè liberum: neque assignari potest vlla sufficiens ratio, cur hoc magis repugnet in voluntate in-creata, quam in voluntate creata. Hæc Sua-res. Contra quæ nihil faciunt quæ illis opo-nit Valentin. Herice, vt videbimus pau-lò post.

87

Molina

Contrarium sentit Molina r. p. disp. 15. & 17. §. *Quæret fortasse aliquis*: & in Con-cord. disp. 49. & 50. vbi negat Deum habere posse scientiam mediam, seu conditiona-tam, respectu suorum decretorum, præscite-que in quam partem voluntas sua se determi-naret, ratione prius quam determinata sit. Fundamentum eius est, primò quia ratio cog-noscendi futura libera, siue absoluta, siue conditionata, non est determinata cognosci-bilitas obiectiua futurorum (quam ipse non admittit) sed supercomprehensio voluntatis libere operaturæ, vt ibidem probare conatur. Deus autem non supercomprehendit suam voluntatem: ergo non habet rationem cog-noscendi sua decreta libera quasi futura. Secundo, quia hæc præscientia non potest fore cum libertate in eodem supposito, quamvis possit in alieno. Quare Deus non esset liber circa sua decreta, si Deus ea præ-sciret.

88.

Decreta
Dei condi-
tionata ha-
bent deter-
minatam ve-
ritatem.

Ad primum, Respondeo primò, non esse verum quod ait Molina, futura illa non ha-bere determinatam veritatem obiectiuam, quam Deus in se ipsa immediatè attingere possit per virtutem infinitam & illimita-tam suæ intelligentiæ. Secundo, super-comprehensionem Dei circa causam crea-tam liberam, in actu primo consideratam, non esse rationem Deo cognoscendi infal-libiliter quid sit libere actura. Cum enim sit à parte rei libera, possitque agere & non agere: quò magis & melius Deus eam cognoscit, eò magis scit esse liberam, posseque agere & non agere, ac proin-de non esse infallibile quòd sit actura. Vi sola actus primi. Tertio, vel est connexio infallibilis inter voluntatem creatam & actum liberum futurum, vel non est. Si non est: Deus non cognoscit esse, quan-tumuis voluntatem illam supercompre-hendat, id est, cognoscat actu excellentiori, & plura cognoscit, si plura haberet. Sin autem est connexio: impertinens est super-comprehensio vt Deus illam cognoscat: nam dum modo Deus comprehendat so-lum, & cognoscat quicquid ipsa habet, cognoscat illam connexionem. Item si est talis connexio inter voluntatem, creatam, & eius actum liberum, erit quoque inter diuinam voluntatem, & eius decretum li-berum. Ergo Deus illam cognoscat, quip-pa qui cognoscit comprehensivè suam vo-luntatem.

Deum
præscientia
non esse
Dei libere
acti.

Ad secundum: Nego antecedens. Illa enim præscientia est merè speculatiua, præ-supponens obiectum quòd speculatur, illi-que se accommodans. Scientia autem quæ supponit veritatem pendentem ex libero

exercitio voluntatis, non destruit vsum libertatis. Non enim destruit suum obie-ctum. Et quemadmodum qui purè incipit alium libere operantem quando libere ope-ratur, non tollit ei libertatem: ita simplex speculatio actus liberi, siue alieni, siue pro-prij, aut absolutè, aut conditionatè ponendi, non obstat quo minus libere ponatur, aut po-neretur sub conditione. Sic Christus, licet ab initio conceptionis sciret quos actus erat li-bere eliciturus totà vitâ, libere tamen eos exercebat. Et si Deus inciperet in tempore aliquid velle libere, æterna eius præscientia de tali actu libere ponendo, non impediret quin libere velleret.

Secundo, Vasquez disput. 65. cap. 4. n. 25. disputans an Deus eo instanti priori, quo concipitur à nobis vt intelligens res possibi-les, intelligat saltem suum decretum futu-rum, etiam si nondum sint res extra futura. Negat, & probat duobus argumentis, qua-erque concludunt Deum nullo alio modo prius ratione cognoscere sua decreta libera, vt futura. Primo scilicet, quia decreta illa nihil addunt Deo intrinsicè, præter respectu rationis ad creaturas futuras, quare neque se-cundum rationem aliquid intrinsicè & reale futurum est, etiã respectu illius in-stantis rationis. Cuiusque in eo instanti quo solùm intelliguntur res possibiles, nondum sint futura, nondum erit respectus aliquis decreti ad res futuras: quia neque futurus res-pectus ad futuras creaturas intelligi potest sine ipsis futuris. Secundo, quia Deus non distinguit in seipso instantia rationis: ergo in seipso intellectu decretum ipsius non habet rationem futuri in sequenti instanti, quia ip-se vt cognosceret hoc modo futurum, debe-ret instantia distinguere. Sed neque in nostro intelligendi & distinguendi modo, licet concipiamus Deum prius cognoscere suam es-sentiam, quam decretum, non tamen decre-tum aliquo modo futurum, cum nunquam futurum sit, sed ab æterno præsens.

Ad primum Respondeo, non esse hanc quæ-stionem an decretum Dei sit aliquid forma-liter futurum? quasi aliquo instanti duratio-nis non existat, & respectu illius formalitèr futurum sit, neque etiam vtrū Deus decretum suum cognoscat esse formalitèr futurum pro aliquo instanti durationis? Cõuenimus enim omnes Deo decreta esse æterna, & ab ipso cognosca-sicuti sunt. Sed quæstio est an Deus ea cognos-cat eadem vi, & eadem ratione quâ cognoscit actus futuros libertatis creatæ, independèter ab ipsorum existentia vt iam actu posita: quâ etiã vi & ratione cognosceret ab æterno illa eadem decreta, quamvis in tẽpore inciperet illa habere. Ad decisionè autè huius quæstio-nis, nihil refert quòd Dei decretum addat tã-tum respectu rationis ad creaturas. Nam cer-tum est decretum illud, quicquid sit, & quic-quid addat, cognosci à Deo. Scit enim Deus quòd decernat, cumque sit verum ipsum de-cernere, nõ potest hanc veritatem ignorare. Quæstio ergo integra superest, an cognosca-

90

Vasquez

91.

Q. 2

curà Deo hypotheticè, vel absolutè, independentè ab existentia vt iam posita, ea virtute & ratione intelligendi, quàm nouit futura conditionata nunquam exitura, & futura absoluta, priùs quàm actu existant, & independentes ab existentia vt iam posita?

92 Porro sicut res possibles, vt tales, minus postulant, quàm vt futuræ conditionatè: & vt futuræ conditionatè, minus quàm vt futuræ absolutè: & denique vt futuræ absolutè, minus quàm vt actu existentes: Quia vt actu existant, debet esse actualis earum productio aut conseruatio, & Dei decretum de illis producendis debet esse traditum executioni: vt autem sint futuræ absolutè, non requiritur vt actu iam existant & producantur, sed sufficit quòd sint exituræ & producendæ: vt verò sint futuræ conditionatè, non requiritur quòd sint re ipsa exituræ: neque supponunt illam Dei decretum de producendo: sed tantum quòd si esset talis conditio, Deus decerneret eas producere: vt possibles denique nihil requirunt aliud, quàm potentiam diuinam vi cuius possint existere. Sic decretum Dei liberum vt possibile, id est, potens aliquo modo, aut sub aliquo respectu, esse & nō esse, in quatuor liberum est, minus postulat, quàm consideratum vt existens hypotheticè: & vt existens hypotheticè tantum aut præcisè, minus quàm vt existens absolutè. Primum enim requirit tantum quòd Deus possit liberè decernere: secundum, quòd sit paratus decernere si conditio ponatur: tertium, quòd decernat actu. Vnde sicut propter ordinem illum qui est inter creaturas vt possibles, vt exituras conditionatè vel absolutè, & vt existentes: dicitur Deus cognoscere priùs ratione vt possibles, quàm vt futuras: & vt futuras, quàm vt existentes, ordine sumpto ex parte obiectorum, quatenus Deus ea cognoscit cum independentia vel dependentia quam habent inter se: sic pari ratione dici potest cognoscere sua decreta priùs vt possible, quàm vt obligata liberè per Dei voluntatem alieni conditioni si exponatur. Et sic etiam priùs ratione, quàm vt actu existentia conditione iam posita. Neque propterea intelligitur respectus ad creaturas futuras sine ipsis creaturis futuris, vel hypotheticè, vel absolutè, secundum quod considerantur vt futuræ hypotheticè, aut absolutè: fatemur enim talem respectum non posse sine illis intelligi.

93 Ad secundum Respondo, non esse opus Deum aliter distinguere, hæc instantia rationis, quàm cognoscendo vnam veritatem vt independentem ab alia, & præsupposita isti, non vice versa. Quod Deum facere, negari iure acquirit. Cognoscit enim omnem veritatem comprehensiuè, & omni modo quo est. Si quæ autem imaginantur hæc aliam distinctionem, tribuunt Deo ens rationis. Sed neque nos distinguimus, aliter illas prioritates, si rem bene concipimus. Neque verò imaginamur Deum pro aliquo imitari cognoscere suum decretum nondum existerè, esseque for-

maliter futurum paulò post: sed tantum intelligimus notitiam Dei de tali decreto, prædicta sub conditione ponenda vel non ponenda, eique conditioni alligato, non pendere ab actuali presentia decreti illius in æternitate, quoad cognoscibilitatem. Sed Deum perinde cogniturum, quamuis per impossibile decretum illud incepturum esset in tempore, sicut decreta creaturarum in tempore incipiunt.

94 Contra primum quoque sentit tertio, Valentin. Herice disp. 7. cap. 9. Sed quæ opponit, partim supponunt falsum: vt quod ait, decretum Dei liberum non distingui ratione præscindente ab actu necessario: & decretum Dei liberum non posse concipi vt possibile: quæ duo falsa sunt in eo sensu quem Author intendit. Falsum enim est actum Dei necessarium non præscindere à decreto libero, saltem præcisè non mutua, quatenus decretum liberum, quàm liberum, addit aliquid & plus dicit, quàm actus necessarius præcisè sumptus. Falsum item est non posse idem decretum, quàm liberum, concipi vt possibile, id est, non posse concipi Deum vt potentem velle id, quod verè à parte rei potest velle & non velle. Quod sine ream distinctione, & dependentia liberi actus diuini, est à parte rei, & ita esse concipiendum est.

95 Reliqua verò quæ opponit, probant tantum Dei decreta non esse re ipsa, aut fuisse, neque esse potuisse, futura formaliter, ita vt aliquo instanti durationis non fuerint: quod Author ille ait esse necessarium vt aliquid propriè & non abusus dicatur futurum. Eodè denique tendunt illa omnia, quibus conatur enervare tres rationes Suarez ante relatas, num. 84. & sequentibus: Sed omnino aberrat ab intentione Suarez, & à statu questionis eo sensu quo Suarez rectè illum proposuit & exposuit: qui in eo consistit: Vtrum Deus cognoscat sua decreta, tam exclusiuè, quàm præcisè conditionata, independentè ab eorum existentia vt iam actu posita, & à conditione vt iam actu exhibita, vel exhibenda de facto, eadem vi & ratione, qua futura conditionata creaturarum cognoscit independentè ab eo quòd sint actu coexistentia suæ cognitioni? Quod omnino conuincunt rationes superius à Suarez & à nobis allatæ.

S E C T I O X

Examinatur doctrina Recentioris cuiusdam Anonymi contra scientiam mediam.

96 Post hæc scripta venit in manus meas recens excusa dissertatio cuiusdam Anonymi contra scientiam mediam, cuius doctrina examinanda est, & si quid noui attulerit, expendendum. Is igitur in libro què scripsit de Ordine, cap. 24. in quo de scientia media